PARLAMENT EUROPEJSKI

2004 *2009*

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Bruksela, dnia 22 marca 2006 r.

Sprawozdanie delegacji komisji LIBE
na temat wizyty w Paryżu (FR)
Sprawozdawca:
Agustín DÍAZ DE MERA GARCÍA-CONSUEGRA

1. Sprawozdanie z wizyty

W dniu 20 lutego 2006 r. delegacja sześciu członków Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych udała się do Paryża, aby odwiedzić dwa ośrodki zatrzymań: w Mesnil-Amelot i w areszcie Pałacu Sprawiedliwości (Ile de la Cité) w Paryżu.

Zadanie delegacji, podobnie jak wcześniej w Lampedusie, Ceucie i Melilli, polegało na sprawdzeniu warunków życia w ośrodkach zatrzymań w Unii Europejskiej i zarządzania tymi ośrodkami, a w szczególności na skontrolowaniu wdrażania dyrektywy Rady 2003/9/WE ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl.

Po wizycie delegacja PE spotkała się z ministrem stanu i ministrem spraw wewnętrznych i zagospodarowania przestrzennego Nicolasem SARKOZYM oraz wieloma organizacjami pozarządowymi (por. wykaz w załączniku).

Pod koniec wizyty posłowie zwołali konferencję prasową, w której uczestniczyli dziennikarze z dziesięciu krajów[1].

A. Wizyta w ośrodku zatrzymań w Mesnil-Amelot

Organizacja ośrodka

Ośrodek Mesnil-Amelot znajduje się w strefie lotniska Charles de Gaulle i działa od listopada 1995 r. Jest to ośrodek zatrzymań, a nie strefa oczekiwania, która znajduje się na terenie lotniska. Obecnie jest to największy ośrodek we Francji, dysponujący 156 miejscami, w którym zatrzymuje się 5000 osób rocznie.
Ośrodek zajmuje powierzchnię 2,5 hektarów. Składa się z sześciu budynków (większość z nich posiada pokoje z dwoma łóżkami) oraz budynku dla kobiet (osiem pokojów z dwoma

[1] Algieria, Niemcy, Arabia Saudyjska, Kanada, Chile, Chiny, Kolumbia, Dania, Hiszpania i Francja.

łóżkami). W części dla mężczyzn jest 140 miejsc, natomiast w części dla kobiet 16 miejsc (ogółem 156). Zgodnie z ustawą od następnego roku w ośrodku będzie mogło przebywać nie więcej niż 140 osób.

W 2005 r. średnia długość pobytu w ośrodku Mesnil-Amelot wynosiła 10,39 dni.

Ośrodek jest dozorowany przez żandarmerię narodową. Poszczególne grupy żandarmów zapewniają dozór oraz eskortują osoby zatrzymane. Do 2001 r. kierowaniem całym ośrodkiem, w tym również jego utrzymywaniem zajmowała się administracja penitencjarna. Obecnie administracja sukcesywnie zmniejsza swoje obowiązki w zakresie zarządzania ośrodkiem, co objawia się w outsourcingu usług. Ponieważ ośrodek nie posiada niezależnego budżetu, pojawiają się konkretne problemy z zarządzaniem codziennym życiem ośrodka.

Członkowie delegacji odnotowali jednak, że ośrodek ten jest w dobrym stanie. Pokoje z dwoma łóżkami, salę telewizyjną w każdym budynku i łazienki można uznać za akceptowalne, nawet jeżeli otoczenie nie jest zbyt przyjazne: ogrodzenie z drutu kolczastego, zamykanie wszystkich budynków na noc, bliskość lotniska powodująca uciążliwy hałas w dzień i w nocy. Budynek dla kobiet jest w lepszym stanie niż budynek dla mężczyzn. Opieka medyczna (dwóch lekarzy i cztery pielęgniarki) jest dostępna codziennie w godz. 8.00 – 18.00. Ośrodek nie przyjmuje dzieci.

Pracownicy organizacji CIMADE (stowarzyszenie pomocy na rzecz obrony praw migrantów) są stale obecni na miejscu (od poniedziałku do piątku). Przedstawili oni delegacji problemy wewnętrzne ośrodka związane z przedłużeniem okresu pobytu w ośrodku: bójki, gwałtowne kłótnie, groźby pod adresem pracowników CIMADE, próby samobójcze i okaleczenia. Jak zauważył jeden z pracowników organizacji, od 2003 r. wzrosła liczba przejawów brutalnego zachowania. Delegacja doceniła możliwość stałej obecności CIMADE w pomieszczeniach ośrodka. Według organizacji w ostatnim kwartale 2005 r. zatrzymane osoby pochodziły głównie z Algierii (11,03%), Rumunii (10,41%), Turcji (9,88%), Mali (7,21%), Maroka (6,94%), Pakistanu (4,63%), Konga (4,27%), Chin (2,94%) i Tunezji (2,94%).

Osoby ubiegające się o azyl w ośrodku

Delegacja stwierdziła na terenie ośrodka niewątpliwy problem dotyczący osób ubiegających się o azyl. Osoby takie muszą złożyć wniosek w ciągu pięciu dni od przybycia do ośrodka. Wniosek należy złożyć w języku francuskim bez możliwości nieodpłatnego skorzystania z usług tłumacza. Brak pieniędzy i zamknięcie sprawiają, że bardzo trudno złożyć wniosek w przepisowym terminie. Według władz problem dotyczy niecałych 10% osób ubiegających się o azyl, które są zatrzymane w ośrodku. Brak tłumacza wynika w opinii władz z zasady niedyskryminacji między osobami ubiegającymi się o azyl w ośrodkach i poza nimi. Osoby ubiegające się o azyl w ośrodkach otrzymują odpowiedź na wniosek w ciągu 96 godzin. W ostatnim roku na trzysta wniosków złożonych przez osoby przebywające w ośrodku Mesnil-Amelot zaledwie jeden został przyjęty.

Oświadczenia migrantów

Większość migrantów, z którymi członkowie delegacji mieli okazję rozmawiać, zadeklarowała, że zostali zatrzymani w na ulicach lub w kawiarniach. Niektórzy obywatele tunezyjscy stwierdzili, że mieszkają we Francji od wielu lat: jeden z nich od 1997 r., obywatel

Konga, który mieszka we Francji od dwóch lat, oświadczył, że ma czworo dzieci na utrzymaniu (jedno z nich urodziło się we Francji). Wszyscy powiedzieli, że nie wiedzą, co stanie się w najbliższej przyszłości. Niektórzy z nich skarżyli się na trudne warunki sanitarno-higieniczne w ośrodku. W budynku dla kobiet przebywały trzy Rumunki i jedna obywatelka Mongolii znajdująca się we Francji od kilku miesięcy.

B. Wizyta w ośrodku zatrzymań w Pałacu Sprawiedliwości (Areszt - Ile de la Cité)

Organizacja ośrodka

Ośrodek zatrzymań znajduje się w areszcie w podziemiach Pałacu Sprawiedliwości i jest podzielony na dwie części: jedną dla kobiet a drugą dla mężczyzn. W każdej części znajduje się strefa dla aresztantów oczekujących na rozprawę w Pałacu Sprawiedliwości i strefa, która jest przeznaczona na ośrodek zatrzymań. Miejsce jest ponure, ciemne, brakuje światła i powietrza, nie ma okien. Przypomina więzienie, tyle że drzwi cel są otwarte. Warunki życia, również dla żandarmów, są bardzo trudne do zniesienia z psychologicznego punktu widzenia. Część dla mężczyzn zostanie zamknięta w czerwcu 2006 r., lecz część dla kobiet będzie nadal działać. Sześćdziesiąt dwa miejsca dla mężczyzn zostaną przeniesione do nowego ośrodka w Vincennes. Na miejscu zostanie część dla kobiet z 34 miejscami. W momencie wizyty w ośrodku przebywało 52 mężczyzn i 20 kobiet. Większość zatrzymanych w areszcie wyszła z więzienia Santé, wśród nich osoby zarażone wirusem HIV i narkomani, którym lekarze podają metadon. W większości przypadków zatrzymani byli wcześniej karani.

W podziemiach pokoje liczą od czterech do sześciu łóżek. Wszędzie są kamery wideo.
Pokój pielęgniarski (zlokalizowany między częścią dla kobiet a częścią dla mężczyzn) jest czynny 12 godzin na dobę. Lekarz jest obecny na miejscu od poniedziałku do piątku przez dwie lub trzy godziny dziennie. Pielęgniarka poinformowała delegację, że w ośrodku znajdują się osoby w poważnym stanie psychicznym, którym podaje się środki przeciwdepresyjne.

Warunki życia w areszcie są opłakane, jest ciasno i duszno.
Część dla kobiet jest w trochę lepszym stanie. Zatrzymane kobiety mieszkające na pierwszym piętrze otrzymują pomoc od sióstr zakonnych. Na parterze są przetrzymywane aresztantki. Takie rozwiązanie ogranicza swobodę zatrzymanych kobiet: jeżeli chcą wyjść na dziedziniec zewnętrzny, ktoś musi im towarzyszyć, następnie są tam zamykane, a jeżeli chcą wrócić, muszą dzwonić.

Średnia długość pobytu w ośrodku wynosi 12 dni.

Według organizacji CIMADE osoby przebywające w ośrodku w ostatnim kwartale 2005 r. pochodziły z Rumunii (20%), Algierii (11%), Chin (8,44%), Maroka (5,78%) i Mali (5%).

Osoby ubiegające się o azyl w ośrodku

Przedstawiciele CIMADE w areszcie potwierdzili, że osoby zatrzymane mają duże trudności ze złożeniem wniosku o azyl, 50% wniosków jest odrzucanych z powodu niekompletności. Żadna z osób nie domagała się usług tłumacza, które nie są zresztą zapewniane nieodpłatnie (por. punkt dotyczący Mesnil-Amelot).

Oświadczenia migrantów

Nastawienie mężczyzn było nieprzychylne. W Mesnil-Amelot zatrzymani spontanicznie zgłaszali się do członków delegacji, natomiast w Ile de la Cité wszyscy zostali w celach. Jeden z obywateli Algierii powiedział delegacji, że przebywa we Francji od 1993 r., lecz nie zdołał tego udowodnić, aby skorzystać z możliwości zalegalizowania swojego statusu po nielegalnym pobycie we Francji przez dziesięć lat. Organizacja CIMADE twierdzi, że możliwość takiej legalizacji zostanie niedługo usunięta z prawa francuskiego. Inny obywatel Algierii powiedział, że mieszka we Francji od 2001 r., pracował w magazynie odzieży i został zatrzymany w swoim samochodzie. W areszcie przebywał od 17 dni. Obywatel Maroka oświadczył, że skończył we Francji pięcioletnie studia.

W części dla kobiet kobiety ciężarne lub z dziećmi są łatwiej zwalniane.

Sytuacja jest również bardzo ciężka dla żandarmów. Rotacja personelu nie następuje często i żandarmi pełnią służbę w areszcie średnio przez dwa lub trzy lata. Warunki pracy są dla nich bardzo trudne.

C. Rozmowa z ministrem stanu Nicolasem Sarkozym

Delegacja rozmawiała z ministrem stanu Nicolasem Sarkozym przez około czterdzieści pięć minut. Pytania posłów dotyczyły przede wszystkim przyczyn przedłużania maksymalnego czasu pobytu w ośrodku. Posłowie zapytali ministra dlaczego pobyt jest trzykrotnie przedłużany (z 12 do 32 dni), skoro średnia długość pobytu wynosi 12 dni. W odpowiedzi minister stwierdził, że w przewidzianym czasie pobytu nie można uzyskać przepustek konsularnych, które umożliwiają powrót obcokrajowców do krajów pochodzenia. Ponadto przedłużając okres pobytu w ośrodku, Francja dostosowała się do praktyk obowiązujących w innych krajach Unii Europejskiej, gdzie czas zatrzymania jest jeszcze dłuższy.
Sprawozdawca zwrócił się do ministra o jak najszybsze zamknięcie całego aresztu, a nie tylko części dla mężczyzn. Minister zapewnił, że część dla kobiet również zostanie zamknięta tak szybko, jak pojawi się możliwość umieszczenia ich w innym miejscu.

Minister powołał się na swoją politykę liczb, która polega na ogłoszeniu w każdym roku celów liczbowych dotyczących wydalenia z kraju nielegalnych imigrantów: w 2006 r. 23 000 osób ma opuścić terytorium francuskie. Polityka liczb przekłada się na określenie liczby osób do zatrzymania w każdej prefekturze. Osoby te są następnie wydalane z kraju. W 2002 r. wydalono 10 000 osób, w 2005 r. liczba wydalonych osiągnęła 20 000.

Minister położył nacisk na konieczność działania ośrodków zatrzymań, przy czym problem polega na tym, że nikt nie chce zakładać takich ośrodków u siebie. Po zamknięciu ośrodka w Sangatte, w 2006 r. zamknięty zostanie również ośrodek w Marsylii. Działać będą jedynie nowoczesne ośrodki. W 2005 r. na zarządzanie ośrodkami zarezerwowano 76 milionów euro.

Członkowie delegacji zadali również pytania dotyczące stref oczekiwania na lotniskach, na przykład na lotnisku w Roissy, z których nielegalni migranci są wydalani lotami czarterowymi. W ciągu drugiego półrocza 2005 r. takie loty miały miejsce między innymi do Rumunii. Niepokój posłów wzbudził „kolektywny" charakter lotów. Według ministra fakt umieszczania repatriantów w tym samym samolocie nie oznacza „kolektywnej repatriacji". Nicolas Sarkozy przypomniał, że organizacje pozarządowe mogą towarzyszyć

obcokrajowcom podczas takich lotów powrotnych.

Minister wyraził również zaniepokojenie trudnością, z jaką Unia Europejska podejmuje decyzje w sprawie imigracji, co jest częściowo spowodowane zasadą jednogłośności podczas głosowań Rady odpowiedzialnej za wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne. Minister ma zamiar pogłębiać współpracę z krajami G6 (Francją, Niemcami, Wielką Brytanią, Włochami, Hiszpanią i Polską). Nicolas Sarkozy podkreślił przede wszystkim znaczenie stosowania wiz biometrycznych na szczeblu europejskim i prowadzenia bardziej aktywnej polityki przepustek konsularnych, które mają zasadnicze znaczenie dla repatriacji imigrantów. Minister spodziewa się również jak najszybszego przyjęcia przez Unię Europejską wykazu bezpiecznych krajów pochodzenia. W jego opinii należy wzmacniać legalną imigrację z powodów zawodowych, która powinna pojawić się obok imigracji w ramach łączenia rodzin.

D. Rozmowy z organizacjami pozarządowymi

Delegacja spotkała się z wieloma przedstawicielami organizacji pozarządowych (lista w załączniku). Szczególne podziękowania delegacja składa organizacji CIMADE za pomoc w zorganizowaniu wizyty.

Wielu przedstawicieli wyraziło zaniepokojenie działaniem stref oczekiwania. Rocznie co najmniej 2 000 wniosków o azyl jest składanych na granicy, w tym 95% na lotnisku Roissy-Charles-de-Gaulle. Organizacje pozarządowe nie są wpuszczane na terminale.

2. Wnioski

Delegacja Parlamentu Europejskiego pochwala współpracę władz francuskich zmierzającą do zapewnienia prawidłowego przebiegu wizyty. Wyraża również podziękowanie dla organizacji pozarządowych za przekazanie sporządzonych przez nie sprawozdań i ponownie kieruje wyrazy szczególne wdzięczności dla CIMADE.

A. Mesnil-Amelot

- Warunki pobytu są akceptowalne.

- Należy pilnie poprawić jakość infrastruktury higieniczno-zdrowotnej.

- Outsourcing niektórych usług i brak kontroli świadczonych usług przez władze francuskie sprawiają, że ceny wielu produktów proponowanych osobom zatrzymanym są zbyt wysokie. Administracja francuska musi poświęcać więcej uwagi jakości usług, pomimo że są świadczone przez podmioty zewnętrzne; należy zapewnić ich kontrolę i nadzór nad nimi.

B. Areszt Ile de la Cité

- Warunki pobytu są absolutnie niedopuszczalne.

- Należy pilnie zamknąć zarówno część dla mężczyzn, jak i dla kobiet.

- Żadne argumenty nie uzasadniają przełożenia daty zamknięcia części dla kobiet.

C. Osoby ubiegające się o azyl w ośrodkach

- Ponieważ wszystkie formularze są redagowane w języku francuskim, wiele osób ubiegających się o azyl napotyka problemy ze zrozumieniem, co uniemożliwia prawidłowe wypełnienie wniosku o azyl.

- Wydaje się, że ustawodawstwo francuskie jest bardzo nieprecyzyjne w kwestii kryteriów przyjmowania lub odrzucania wniosków o azyl. Należałoby uzyskać dodatkowe informacje w tej dziedzinie.

- Znajomość języka i terminy składania wniosków stanowią wymagania, którym osoby ubiegające się o azyl nie mogą sprostać.

- Poważnym problemem, z którym spotykają się imigranci jest kwestia tłumaczenia. Nawet jeżeli ubiegający się o azyl ma wystarczające środki, aby opłacić tłumacza, bardzo niewielu tłumaczy chce przyjechać do ośrodków zatrzymań.

- Jest niedopuszczalne, aby tego rodzaju usługi nie były świadczone nieodpłatnie przez państwo francuskie.

- Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że 50% wniosków o azyl jest bezpośrednio odrzucanych bez dogłębnego rozpatrywania ze względu na błędy formalne.

D. Strefy oczekiwania

- Ubiegający się o azyl w miejscach zwanych „strefami oczekiwania” powinni również korzystać ze stosownych gwarancji.

E. Przejrzystość

- Delegacja stwierdziła pozytywne skutki stałej obecności organizacji pozarządowych (CIMADE) w ośrodkach zatrzymań.

- Należy podkreślić, że minister stanu Nicolas Sarkozy poinformował, że organizacje pozarządowe mogą towarzyszyć imigrantom w trakcie lotów repatriacyjnych.

Annexe I: Programme de la visite de la délégation à Paris
20 février 2006

Lundi 20 février

07.52 h: Départ de Bruxelles en TGV pour Aéroport Paris-Charles de Gaulle, Gare TGV.
09.09 h: Arrivée à Aéroport Paris, Gare TGV
09.30 h: Visite du centre de rétention du Mesnil-Amelot
11.15 h: Départ en car pour l'Ile de la Cité.
12.15 h: Visite du dépôt à l'Ile de la Cité
13.15 h: Déjeuner libre
14.30 h: Déplacement vers la Maison Radio France (116, av Prés Kennedy 75016).
15.00 h: Réunion avec les ONG à la Maison Radio France, au Centre d'Accueil de la Presse Etrangère (CAPE)
16.20 h: Déplacement vers le ministère de l'Intérieur, Place Beauvau, 75008
17.00 h: Rencontre avec le ministre d'État Nicolas Sarkozy
17.30 h: Déplacement vers la Maison Radio France (116, av Prés Kennedy 75016) **en métro**.
18.00 h: Conférence de presse à la Maison Radio France, au Centre d'Accueil de la Presse Etrangère (CAPE)
19.00 h: Départ pour la Gare du Nord **en métro**
19.55 h: Départ pour Bruxelles
21.20 h: Arrivée à Bruxelles

Personne à contacter

Cristina Castagnoli
Avant le 20 février: 0032-477.31.29.36
Pendant la mission: 0033-6.71.35.82.46

PARTICIPANTS:

Membres

1) Jean-Marie CAVADA (ALDE), France. Président de la Commission Libertés civiles, Justice et Affaires Intérieures et Chef de la Délégation
2) Patrick GAUBERT, (PPE) France. Vice-Président de la Commission Libertés civiles, Justice et Affaires Intérieures
3) Agustin DIAZ DE MERA, (PPE) Espagne
4) Martine ROURE (PSE), France
5) Adeline HAZAN (PSE), France
6) Giusto CATANIA (GUE) Italie

Secrétariat LIBE

1) Cristina CASTAGNOLI

Interprètes

Pour les langues: ES - FR IT

1) Mme Annalisa VENTURI
2) Mme CAMPAGNOLA
3) M Erro ERRANDONE
2) M. Philippe DEMAY

Liste des ONG qui ont rencontré la Délégation

- **CIMADE**: Caroline Intrand, du Bureau de Paris (qui a coordonné le rendez-vous avec les ONG); Sandrine Lesecq, intervenante dans les centres de rétention de Paris; Benoit Merckx, intervenant dans les centres de rétention du Mesnil-Amelot et Bobigny, Ezra Nahmad, Président de Cimade de la région Ile-de-France, Marie Hénocq, coordinatrice du service Défense des Etrangers Reconduits

- Amnesty International, Section française: Patrick Delouvin, Responsable du service Réfugié

- ANAFE (Association Nationale d'Assistance aux frontières pour les Etrangers): Hélène Gacon, avocate, présidente de l'ANAFE

- Migreurop Claire Rodier, présidente de Migreurop

- **Réseau Education Sans Frontière**